

Szemponatok a szempontokhoz: nagyságrendek és nagyotmondások az aranybányászat kapcsán

✓ *Válasz a [válaszra](#)*

Kedves Balázs D. Attila,

A személyeskedő megjegyzéseire levélben is válaszolni méltánytalannak tartom, bár erre volt melegében megjegyzésem, a most indult közösségi-szakmai blogunkban [leírtam](#). Így, azt kihagyva próbálok levelére reagálni.

Könnyű dolgom lenne, ha a kedves szerző a „[Szempontok a cianidos technológiájú bányászat betiltása ellen](#)” című levelemre valóban választ küldene. Ezzel szemben, Ön a „[Szempontok a verespataki bányanyitás ellen](#)”-ről ír. Ez a (szándékos?) félrebeszélés, egész levelét jellemzi, úgy tűnik egyfajta közlés-kényszer alatt áll. Össze-vissza dobált gondolatokkal igyekszik egy olyan háttér hangulatot teremteni, amiben elég érzékennyé teheti az olvasót. A recept ehhez nem más, mint: vesszük a jó bevált, félelemkeltő kifejezéseket („időzített bomba”, „ledózerolják”, „földrengés lesz”, „terrortámadás”, „gigászi kockázati tényező”), összekavarjuk az olvasót térben és időben (Kanada gazdasági fejlődésének kapcsolását a római hadvezér megállapításához), megfűszerezzük egy kis nemzeti politikával (t.i. a nem adjuk el az országot szindróma) és végül merítünk egy kevés tudást a középiskolások portáljáról (sulinet) és az „itáliai” napi sajtóból. A végén - egy rövid kotyvasztás után - lesz belőle a „zöldséges környezetvédelem”.

Először is, kedves Balázs D. Attila, úgy érzem, nem olvasta el figyelmesen az írományomat, különben nem mondaná azt, hogy a cianid témáról csak annyit mondtam, mint amennyit visszaidézett. Pontokba szedtem mondanivalóm: t.i. hatékonyság, kisebb szennyező/mérgező hatás és kevesebb hulladék, ezt a szerkesztők a cím alá - kérésem ellenére - ki is emelték. Nyugodtan mondja azt, hogy nem ért mondandómmal egyet, cáfolja meg, de – kérem – ne tegyen úgy, mintha el sem hangzott volna. Hogy ezeket nem támasztottam alá kémiai folyamatokkal, csak „jelentéktelen” (de témába illő) utalásokkal? Ígérem, hogy igyekszek erről egy magyar nyelvű összefoglalót adni a [GEKKO honlapján](#). Megkövetem magam az olvasók előtt is. Azért tettem így, mert a témában laikusnak számító *Transindex*hez küldtem a levelem és nem a *Journal of Chemistry*-be. Mentségemül szolgáljon, hogy talán először említettem a hasonló témájú hazai magyar sajtójelentésekben a [Cianid Kódot](#) (linkkel is elláttam), ami azért elég sok technikai információt is tartalmaz. Persze tudom – két napra rá [már megírták](#) –, hogy az egy lefizetett és részrehajló dokumentum, de mindenképpen szakszerűbb a témában, mint a Kapu Magazin és a Sulinet.

Itt tulajdonképpen be is fejezhetném a levelem, mivel az írományomhoz kapcsolódó válasszerű argumentumok véget is értek. Jelzem, hogy tartalmaztak összesen egy személyeskedő-gusztustalan bevezetőt és egy nagyotmondást. Ugyanakkor, biztos vagyok benne, hogy Ön is tudja azt, hogy a „Verespatak-kérdés” a „cianid-technológia” kérdése

mellett még nagyon sok más pro és kontra kérdést is tartalmaz. Talán ezért is rángat bele engem a témába, hiszen sok kérdés megválaszolásánál én is laikus vagyok. Másfelől, az is világos, hogy a cianidos törvénytervezet nem csak Verespatakra vonatkozna. De, ha már vette a fáradságot és megírta levele többi részét is, hát én (is?) megtisztelem a válaszaimmal. Tudom, már azzal a tudattal kezdek, hogy ezt „7278 a 239 ellenében” teszem és a bányászat csatlósának fognak gondolni, olyannak, aki eladta lelkét a gonoszoknak. Tehát folytatom, és elnézést kérek, hogy nem idézem mindig vissza a levelében elhangzott kérdéseket és utalásokat, könnyen azonosíthatóak lesznek, de mint látja, így is hosszúra sikeredett plusz-kérdéseinek megválaszolása.

✓ **Válasz a [kérdésekre](#)**

Másodszor. Nem gondolom azt, hogy a nagybányai esetet el kell felejteni vagy el kell hallgatni. Az Európa bányászati szégyene, de remélem nem koporsója. Az érintett cég és szakemberei felelősek az esetért, illetve azok a hivatalnokok, akik szeme láttára működött. Minél hamarabb meg kell tanulnunk az esetből, hogy a bányászatra (a nagy öko lábnyoma miatt) hangsúlyozottan igaz az, hogy korrupció-mentes, szakmai (ha kívánja technofil) és magas technológiájú környezetet kell megteremteni a biztonságos működéséhez. Tudom, hogy cinikusnak fog vélni, de szerintem az sem baj, hogy megtörtént, mert különben a közvélemény hiányában ma esztelen bányászat folyna mindenfelé Erdélyben. Akkor nem lenne divat és ideológiai eszme a Szigethegységet sem megvédeni.

Harmadszor. Örvendetesnek és kívánatosnak (vagy még inkább kizárólagosnak) tartanám, ha a verespataki bánya után a meddőhányót és az ülepítőt rekultiválnák. Nincs kifogásom az ellen, hogy akár házakat is építsenek rá ennek végső szakaszában. Nem gondolok terrortámadásokra, mert szabadon, békében, félelem nélkül kívánok élni, és másokat sem akarok rettegésben tartani (amúgy nevetséges a kérdése, még mennyi célpont, meg hát a „fejembe esik a téglá” szindróma is ott van). Szakmailag a nagy magnitúdójú földrengés veszély kockázatát Verespatak esetében minimálisnak vélem (az erről szóló álhírekre már 2 éve [reagáltam](#)).

Negyedszer. Ha az [agrár- és munkajogban tevékenykedő](#) Prugberger Professzor Úr azt állította, hogy „ekkora mennyiségű zagy akár az Égei-tengert is veszélyeztethetné”, akkor bizonyára nem ismeri sem a vízrajzot, sem a földtant elég alaposan. Ha a kijelentése valóban elhangzott (nem tudom biztosra), akkor az most már toronymagasan vezet a „[nyolcas erősségű földrengés](#)” és a „[Verespatakon maradókat úgyis megmérgezi a radioaktív sugárzás](#)” című – minden szakmai indokot nélkülöző – álhírek előtt. Ez nem professzori érdem, hanem felelőtlenség.

Ötödször. Erős kételyeim vannak a dák-római kontinuitás kutatásából nyugdíjazottak zöméből álló Akadémiai Bizottságok szakmai jelentései kapcsán. Én annak örülnék, ha mindenki a dolgát végezné. A történészek a régészeti és nemzeti örökséget, a (geo)kémikusok a cianidos technológiát, a jogászok a jogrendszert, a hidrológusok és mérnökök a vízrajzot, a geológusok az érc mennyiségét és minőségét (és így tovább) értékelnék ki. Így az **újságírók** rendelkezésére is elég sok objektív információ állhatna,

nem kellene **olvasói leveleket írjanak egy lap munkatársaként (!!!)** szedett-vedett érvek alapján.

Hatodszor. Nem szeretném, ha a környezetvédők ölbe tett kézzel ülnének. Azt szeretném, ha megfelelő **alázattal** és **racionálissal** keresnék a kultúránk és civilizációnk környezettudatos létének lehetőségeit. Örülnék, ha a pályázati pénzeket monitoring-megfigyelő rendszerek kiépítésére költenék. Örülnék, ha a lobby-lehetőségüket – a szakmabeliekkel együtt – racionálisan érvényesítenék a kétséges tervek esetén. Hangsúlyozom, hogy nem minden bányaterv jelent(het) megnyitandó bányát (amúgy világszinten körülbelül 1/10 az arány). Nem hencegésként, hanem okulásként megjegyzem, hogy néhány hónapja, amikor a gyergyóditrói kőbánya tervének gyatraságáról meggyőződtem, rögtön igyekeztem szakmai háttérrel nyújtani nagyhangú zöldvezetőknek. Talán sikerrel. Továbbá, azt is szeretném, hogy bármely Természettudományi Szakokat végzett, nem melleleg a szakmai ismeretszerzés alázatának hiányát mutató kollégák, ne neveztessenek „[környezeti szakembereknek](#)”. Mint már mondtam nem szeretek félelemmel tele élni, így azzal a tudattal is nehéz lenne, hogy a Földet a naiv környezetvédőktől kell megmenteni.

Hetedszer. A tiszta vízhez való elemi jogot egy pillanatig sem vonom kétségbe. De azt állítani, hogy Verespatak és környéke ma (tulajdonképpen már 1000 éve, az etimológia alapján) tiszta vízzel és stabil ökológiai rendszerrel rendelkezik nemcsak nagyot mondással, hanem az ott élő emberek életének veszélyeztetésével is jár ([lásd](#) a magas kadmium és arzén tartalmat, valamint a savas patakokat). Úgyszintén, Ditró-patakának tisztaságát letagadni és nem megvédeni pedig balgaságot és rosszindulatot jelent.

Nyolcadszor. Szerintem az „itáliai” cipőkészítők a viszonylag olcsó és szakképzett munkaerő miatt telepednek Erdélybe. Különben, egyáltalán nem értem hasonlatát, a bányákat ércre telepítik és nem munkaerőre, melleleg az erdélyi bányászok sem túl olcsónak, sem túl szakképzettek nem számítanak. De ha már előjött, akkor viszont emlékeztetem, hogy egy cipőgyár vagy supermarket milliós nagyságrendű beruházást jelent. Az energetika és a bányászat beruházásai milliárdos nagyságrendeket. Érdemes elgondolkodni, hogy ha lehetőségünk van, mire és milyen mértékben alapozzuk gazdaságunkat, már csak „stratégiai okok” miatt is, ahogy a sulinet oldaláról is olvasta.

Kilencedszer. Úgy gondolom a kanadai befektetők az elegendő pénz, a megfelelő munkamorál és a magas technológiájú fejlettség háttérével, a 15 millió unciás – ha aranyban mérjük, de nyugodtan átkonvertálhatja akármilyen más fémre – nagyságrendű érctelepek reményében jönnek Erdélybe. Minden tizediknek van körülbelül sikere, az egyiknek most tanú lehetünk, de mind a tíz befektető erre a konklúzióra csak a harmadik-negyedik évben jöhet rá, amíg évi 3-5 milliós nagyságrendű kutatási büdzsét költ el Erdélyben magára és az államra (a kutatási adatok a román állam tulajdonát is képezik és sajnos a korszerű adatok ma hiánycikkek). A román állami viszonyokban működő cégek és technológiák is megtehetik ezt bármikor, meg is tették („epoca de aur”).

Tizedszer. Szinte bármely arany vagy más fémtárgy legalább olyan áron készül(t) – bármikor és bárhol – mint amekkora keserűséget most érez. Hisz, Ön is járt a Szigethegységbeli római tárnákban és tudja, hogy egy része gyerekek által lett kivájva. Vagy Ön is ismeri a monarchiabeli kizsákmányolást. Akkor is meddőhányók és tárnák keletkeztek, azoknak is egy része ma „környezetvédelmi bombát” jelent. Vagy úgy gondolja, hogy az érceket messzi kontinenseken kell kibányászni és kivonni? Mostanában ez Európában hódító vélemény. Sajnos, biztosíthatom, hogy ez meg is történik napjainkban. Vagy esetleg úgy gondolja, hogy erkölcsi alapja van két és fél milliárd – évi közel 10%-os GDP növekedést produkáló – brazilnak, indiainak, oroszoknak és kínainak (csak a nagyokat említem) azt mondani, hogy nincs joga ugyanolyan számítógéphez, mint amelyen Ön is olvassa levelem? Vagy az egész világot le akarja szoktatni az arany ékszer használatról? Rajta, én nem hordok.

Tizenegyedszer. Ha a Sulinet keresőjébe a „Svájc+térkép”-et ütötte volna be, akkor rögtön - egy kérdéstől megkímélve magát és engem is – rájött volna, hogy Genfet egyik oldalról a Genfi-tó és három oldalról Franciaország határolja. Így, bányát Genf „közelében” csak Franciaországban lehetne nyitni, ahol ha a működtető betartja a nemzetközi előírásokat (és a franciáknál a jó szomszédság fogalmába belefér), akkor egyetlen genfi lakosnak sem marad sok lehetősége beleszólni. Nem csak cinikusan írom ezt, hanem azért is, mert szeretném rávezetni a magyarországi dilemmára is. Másrészt, Svájc geológia viszonyai kizárják a 15 millió uncia nagyságú (de még a gazdaságossági határt jelentő 1 millió unciást is) aranytelep létét a Svájci Államszövetség területén. Továbbá, mivel Ön nagyon kíváncsi az extrém helyzetekre és számokra, a kérdése kapcsán ide írom: az Erdélynél háromszor kisebb területű, kétszer annyi lakosú, háromszor olyan csapadékbő és háromszor nagyobb GDP-vel rendelkező Kyushu-szigetén, kevesebb, mint 100 kilométerre Japán legaktívabb vulkánjától (Mt. Aso) két aranybánya működik. Az egyik mélyszinti műveléssel ([Hishikari](#)), míg a másik külszíni fejtéssel ([Kasuga](#)), a levél végére csatolom tavalyi felvételemet róla.

Tizenkettedszer. „Nem romániai lakosként”, ahogy Ön elintézi (ki)létem, azon törekszem és dolgozom, hogy a „szabad lehetőségek” Erdélyében élhessek. Ehhez a politikusoktól korrupciómentes környezetben a bányászat és a környezetvédelem területén modern, átlátható, szigorú és racionális jogrendszer megteremtését várom. Úgy gondolom, hogy ha mindezek betartása mellett valaki 15 millió uncia méretű arany érctelep található hét évnél hosszabb kutatás után, akkor – jól meghatározott pénzügyi garanciák mellett – kibányászhatja. Külföldi befektetők jelenlétét inkább előnynek, mint problémának tartom a befektetéshez szükséges pénz és technológia szükségessége miatt, különösen ha az világszinten működő tapasztalattal társul (lásd a [Newmont](#) jelenlétét a [Gabriel](#) mögött). Biztos, vagyok benne, hogy ilyenképpen semmi akadálya nem lesz annak, hogy bármikor még együtt is barangolhassunk – ha már mindketten szeretjük – a Szigethegységben, Verespatak környékén.

És végezetül (13). Kedves Balázs D. Attila, én a [korábbi irományomban](#) zárójelben (mintegy opciós, sajnálatos), az oda nem soroltaknak tiszteletet („tisztelet a kivétel”) is adó lehetőségként jegyeztem meg, hogy gyakran „**idiotizmust** is vélek felfedezni”.

Bízom benne, hogy Önnek ezzel egyáltalán nem kell azonosulnia.

A Hishikari (Kyushu, Japán) aranybánya egyik tárnájának bejárata.